

Varstvo šoloobveznih otrok v EU

informativni letak

KAKŠEN je okvir?

Varstvu otrok se v okviru evropske socialne politike namenja vse več pozornosti. Glavna pot, ki vodi k spodbujanju in olajševanju vstopa žensk na trg dela, je izboljšati zagotavljanje otroškega varstva, s čimer bi se uresničili cilji zaposlovanja lizbonske strategije, ki zahtevajo doseganje 60-odstotne stopnje zaposlenosti žensk do leta 2010. Zagotavljanje visokokakovostnega otroškega varstva je tudi način, s katerim se pomaga družinam, omogoča boljše ravnovesje med delom in zasebnim življenjem ter odločilno zagotavlja blaginja samih otrok, ob vse večjem zavedanju, da je v Evropi še vedno mnogo revnih in socialno izključenih otrok.

ZAKAJ ta raziskava?

Otroško varstvo so v zadnjih letih obsežno preučevali. Kljub temu pa je bila zunajšolskemu varstvu šoloobveznih otrok (starih od 5 do 12 let) namenjena manjša pozornost. Varstvo otrok vključuje vse oblike varstva, ki potekajo izven obveznega pouka in ki obsegajo elemente fizičnega varstva, socializacije, igre in/ali izobraževanja. Fundacija je opravila poglobljeno raziskavo zunajšolskega otroškega varstva, poseben poudarek pa je namenila razvojnemu premikom pri zaposlovanju in dobri praksi v sektorju otroškega varstva. V raziskavi je preučevala dva ključna vidika vprašanja otroškega varstva: pobude o zaposlovanju, ki podpirajo razvoj usposobljene delovne sile v sektorju otroškega varstva, ter cenovno dosegljivost in trajnost zagotavljanja storitev otroškega varstva za otroke, ki živijo na manj razvitih območjih (območja z visoko gostoto gospodinjstev, ki se spopadajo z revščino in pomanjkanjem).

Službe, ki jih je obravnavala študija, obsegajo centre za dnevno varstvo, ustanove za zagotavljanje otroškega varstva pred poukom in po njem v zasebnem, javnem in tretjem sektorju ter druge registrirane in prostovoljne službe. Poleg pregleda literature o stanju v EU je bila v prvo fazo raziskave vključena tudi analiza zmožnosti ustvarjanja delovnih mest v sektorju otroškega varstva v Avstriji, na Cipru, Madžarskem, Poljskem, Švedskem in v Združenem kraljestvu. V drugi fazi, ki je obravnavala vprašanje zagotavljanja otroškega varstva na manj razvitih območjih, so analizirali stanje na nacionalni ravni v Belgiji, na Češkem, v Estoniji, Nemčiji, na Portugalskem ter znova v Združenem kraljestvu.

KAKŠNE so ugotovitve?

Zaposlovanje, usposabljanje in storitve

- Na splošno se otroško varstvo širi povsod v EU, kljub temu pa se delovne razmere v preučevanih državah članicah razlikujejo po praksi zaposlovanja, delovnem času in pokritosti.
- V državah članicah, kjer večino zunajšolskega varstva opravljajo učitelji, sta plača in ugled delavcev v sektorju otroškega varstva načeloma višja.
- Na območju EU obstajajo različni programi usposabljanj in zahteve glede kvalifikacij, tako da v nekaterih državah članicah storitve otroškega varstva opravljajo usposobljeni učitelji, medtem ko te storitve v drugih državah opravljajo osebe, ki niso učitelji.
- Službe otroškega varstva morajo zadovoljevati potrebe otrok ter otrokom zagotoviti pestro ponudbo spodbudnih in privlačnih ter starosti primernih dejavnosti. Zelo pomembno je tudi, da otroško varstvo zadovoljuje potrebe družin, tako da jim ponuja časovno prilagodljive in cenovno dosegljive storitve.

Otroško varstvo na manj razvitih območjih

- Ustanove in službe otroškega varstva, ki so na voljo otrokom na manj razvitih območjih, so pogosto pomanjkljive ali neustrezne.
- Glavne značilnosti uspešnega zunajšolskega otroškega varstva na manj razvitih območjih so podpora javnega sektorja, vključenost skupnosti in združene storitve.
- Službe zunajšolskega otroškega varstva delujejo uspešneje in učinkoviteje, če je v razvoj storitev in v njihovo upravljanje vključena lokalna skupnost.
- Družine, ki živijo na manj razvitih območjih, imajo pogosto številne težave, ki jih najbolje na celovit način rešujejo z varstvom, ki deluje v partnerstvu z drugimi službami, kot so socialne, izobraževalne in zdravstvene službe.

- Na nekaterih območjih se zunajšolsko otroško varstvo uporablja za reševanje posebnih težav, ki jih imajo družine, ki pripadajo etničnim manjšinam, kar lahko poveča navzočnost otrok pri pouku in izboljša njihove šolske dosežke, zagotovi jezikovno pomoč in spodbudi socialno vključevanje.
- Zunajšolsko varstvo se izvaja tudi za otroke s telesnimi okvarami, učnimi težavami ali za otroke, ki živijo v gospodinjstvih, kjer prihaja do nasilja v družini ali do zlorabe alkohola in drog.

Socialna vključenost in enake možnosti

- Storitve otroškega varstva naj bi spodbujale uspešno združevanje delovnega in družinskega življenja.
- Povečanje zaposlovanja v otroškem varstvu lahko pomaga zagotoviti enake možnosti za vse otroke in sočasno spodbudi udeležbo žensk na trgu dela.
- Vprašanja enakosti se kažejo pri zaposlovanju v otroškem varstvu in tudi pri zagotavljanju storitev.
- Otroško varstvo mora spodbujati raznoliko sestavo delovne sile, ki je usklajena z raznolikostjo otrok v varstvu.
- Znotraj delovne sile obstaja neravnovesje med spoloma, ki se ga je treba ustrezno lotiti: treba je na primer ustvariti spodbude, ki bodo v otroško varstvo privabile več moških in prepoznale vzornike, ki zagovarjajo otroško varstvo kot vrednoto pri izbiri poklicne poti.

Stališča socialnih partnerjev

Sindikati podpirajo izboljšave glede zagotavljanja zunajšolskega varstva zaradi različnih razlogov. Zunajšolsko varstvo ponuja naslednje prednosti: prinaša koristi delavcem, spodbuja udeležbo žensk na trgu dela, izboljšuje možnosti za razvoj poklicne poti, zmanjšuje stres, ki so mu izpostavljeni osebe, ki delajo z otroki, daje pozitivne rezultate glede zdravja otrok in staršev ter omogoča zaposlovanje, zlasti v manj razvitih skupnostih. Sindikati se zavzemajo tudi za izboljšanje pogojev zaposlovanja in za možnosti poklicnega napredovanja osebja, ki se ukvarja z otroškim varstvom.

Delodajalci si podobno prizadevajo izboljšati zagotavljanje storitev otroškega varstva. Gospodarske družbe za učinkovit nastop na trgu potrebujejo kakovostno, zanesljivo in produktivno delovno silo. K temu lahko pripomore zunajšolsko varstvo, saj razširja nabor delavcev in s tem zagotavlja delodajalcem večjo izbiro. Kadar je delavcem dostopno zanesljivo zunajšolsko otroško varstvo, se verjetnost, da

bodo ostali pri svojih delodajalcih, poveča, kar je še zlasti pomembno, če se prištejejo stroški zaposlitve in usposabljanja delavca. Poleg tega večja zaposlenost na manj razvitih območjih ustvarja višje prihodke gospodinjstev, ti pa posledično prek večjega obtoka denarja znotraj lokalnega gospodarstva prinašajo koristi podjetjem.

Vlade pričakujejo koristi, ki jih prinaša zagotavljanje kakovostnega, cenovno dosegljivega in dostopnega otroškega varstva na splošni ravni, zlasti pa na manj razvitih območjih. Zagotavljanje takega varstva lahko pomaga vladam dosegati njihove strateške cilje: zmanjšati revščino, dvigniti stopnjo izobrazbe, gospodarskega razvoja in socialne vključenosti, povečati varnost v skupnostih, izboljšati zdravje ter doseči boljše ravnovesje med delom in zasebnim življenjem. Obenem jim lahko pomaga pri reševanju dolgoročnejših izzivov, ki jih prinašajo demografske spremembe in globalna konkurenca.

KAJ sedaj?

V Evropi so za ponudbo otroškega varstva značilni pomanjkljiva razpoložljivost, visoki stroški, nedostopnost, slaba kakovost storitev in neustrezno zagotavljanje storitev. Zaradi tega je glavni izziv politike po vsej Evropi podpreti tako otroško varstvo, ki bo enako poskrbelo za vse otroke.

Pobude, ki spodbujajo kakovost in razpoložljivost otroškega varstva, so dobrodošle in jih je treba podpreti, saj bo to omogočilo otrokom, da znotraj zunajšolskega otroškega varstva pridobijo bogate izkušnje, ki prispevajo k njihovem osebnemu, čustvenemu in spoznavnemu razvoju. Dvig kakovosti otroškega varstva bo posledično prepričal starše, da je za njihove otroke poskrbljeno, medtem ko so oni v službi, kar bo povečalo udeležbo na trgu dela in okrepilo gospodarstvo.

Politika otroškega varstva se mora razvijati samostojno; program politike socialne zaščite je glavno orodje, ki zagotavlja, da je razvoj te politike tak, da je v celoti osredotočen na otroka.

Dodatne informacije

Teresa Renehan, uradnica za zvezo za posredovanje informacij:
ter@eurofound.europa.eu

Glavna poročila

Employment developments in childcare services for school-age children
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>
Out-of-school care services for children living in disadvantaged areas
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Nacionalna poročila

Dostopna so na <http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Druge raziskave Fundacije

Informacije o drugem raziskovalnem projektu o prihodnosti sektorja otroškega varstva so dostopne na
<http://www.eurofound.europa.eu/emcc>

Z vidika industrijskih odnosov je otroško varstvo obravnavano v *Reconciliation of work and family life and collective bargaining in the European Union: An analysis of EIRO articles*
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>

Evropska fundacija za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Irska
Telefon: (+353 1) 204 31 00
E-pošta: postmaster@eurofound.europa.eu
Spletna stran: <http://www.eurofound.europa.eu>